

Bilim ve Teknoloji Haberleri

Selçuk Aisan-Gülgün Akbaba

VLT'nin İlk Işığı

27 Mayıs 1998'de Paris Astrofizik Enstitüsü amfisinde toplanmış yüz kadar gökbilimcinin yüzleri gülüyordu. Avrupa'nın VLT (Very Large Telescope= çok büyük teleskop) projesindeki 8,2 m çapındaki dört teleskoptan ilki nihayet ışığa kavuştu. Gelecek üç yıl içinde Jack, William ve Averell isimli dev teleskoplar da hizmete girecek. Proje tam bir başarıyla sonuçlandı. Toplantıdan bir gün önce, Şili'nin Atakama Çölü'nde Cerro Paranal dağının tepesine yerleştirilmiş olan ilk VLT uzaydan çok net görüntüler elde etmişti. Bu proje 1987'de ESO (European Southern Observatory = Avrupa Güney Gözlemevi) tarafından başlatılmıştı. O zaman 1,4 milyar frank tahmin edilen fiyatı bugün 2 milyar doları bulmuştur. VLT'nin Şili'de yapılışı sırasında bazı hoş olmayan olaylar yaşandı. 30 Mart 1995'te bir yarığın, atlı bir jandarma birliğiyle Cerro Paranal'a gelerek, ESO'dan çalışmalarını durdurmasını istemişti. Bu toprak geçen

yüzyıl savaş ödülü olarak Juan José Latorre'a verilmişti; Şili hükümeti de bu araziyi 1988'de ESO'ya verdi. Juan'ın mirasçıları ESO'ya karşı açtıkları davayı kazandılar. Neyse ki sorun yoğun diplomatik temalarla halloldu. 2004 yılına kadar her şey yolunda giderse teleskoplar UV'den IR'ye veya morötesinden kızılötesine kadar giden dalgalarda görüntü ve spektrum alabileceklerdir. Teleskopların her biri bağımsız olarak ya da üç

küçük teleskopla birleştirilmiş olarak interferometri (girişim) yardımıyla çalışacaklardır. Interferometriyle çalışmak VLT'lerin büyük üstünlüğüdür. Dört aynanın her birinden gelen ışık, faz ve şiddet bakımından uyumlu bir halde birleştirilecektir. Bu sayede teleskop 100 m çapında bir teleskopun vereceği netlikte bir görüntü oluşturacaktır. Öyle ki örneğin Paris'e konulacak böyle bir teleskop, Nice'deki bir bezelye tanesini görebilecekti. Gökbilimciler bunu söylerken gururla gülümsemektedirler. Amaç Evren'in ilk zamanları, yıldız ve gezegenlerin oluşması üzerindeki bilgileri arttırmaktır. ESO üyeleri, buldukları parasal katkı oranında teleskoptan yararlanabileceklerdir: Fransa ve Almanya % 26,75, İtalya % 19,98, Hollanda % 7,59, İsviçre % 6,64, Belçika % 5,40, İsveç % 3,92 ve Danimarka % 2,97. Resimde VLT'nin 10 dakikada çektiği Kelebek Bulutsu'sunun resmi görülüyor.

Rechenche, Ağustos 1998

Güneşten Plazma Fıskırmaları

Bu resimler NASA'nın 1 Nisan 1998'de fırlatılan yeni uzay sondası TRACE'nin (Transition Region And Coronal Explorer= Geçiş bölgesi ve Güneş koronası sondası) UV teleskopunun aralıksız 20 saniyede bir gönderdiği resimlerden ikisidir. Alan Title ve arkadaşları Kaliforniya, Palo Alto'daki Stanford Lockheed Uzay Araştırma Enstitüsü'nde her sabah bu resimlerden oluşmuş bir film izliyorlar. TRACE güneş fizikçilerine Güneş'in dış atmosferinin en ince ayrıntılarını gös-

teren resimler gönderiyor. Bu resimler 25 ve 26 Nisan'da gönderilmiştir. Güneş yüzeyinin 1/16'sını gösteriyorlar. Elektrik yüklü parçacıklardan veya plazmadan oluşmuş ilmeklerin en küçükleri 300 km genişliğindedir. Bu ayrıntılar daha önceki aygıtlarla gösterilememiştir. Bu plazmada mavi renkler 800 000, yeşiller 1,5 milyon ve kırmızılar 2,7 milyon derece sıcaklığı temsil etmektedir. Yukarıdaki resimdeki parlak nokta bir güneş lekесidir. Bu resimlerdeki en büyük ilmekler 15 Dünya'yı içine alabilir.

Discover, Eylül 1998

Ulusal Kardiyoloji Kongreleri

Kamu yararına çalışan Türk Kardiyoloji Derneği'nce her yıl düzenlenen Ulusal Kardiyoloji Kongrelerinin XIV'üncüsü 10-13 Ekim 1998 tarihleri arasında Antalya-Belek'de Sirene ve Antbel Otelleri'nde düzenlenecektir.

V. Ulusal Yoğun Bakım Hemşireliği Sempozyumu da U l u s a l kongre içinde, 13 Ekim

Salı günü yapılacaktır. Ayrıca Yoğun Bakım Hemşireliği Derneği ve TKD ortak sempozyumu da yapılacaktır.

İlgilenenler için:

Tel: 0 (212) 225 15 39-225 30 79
Faks: 0(212)224 49 90

